

OKS26000623

Št. dokumenta: 01-3/2026-49

Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez (v nadaljevanju: OKS-ZŠZ) kot krovna športna organizacija v Sloveniji, v skladu s svojim poslanstvom in ob upoštevanju Pravil OKS-ZŠZ, Etičnega kodeksa delovanja v športu, Olimpijske listine Mednarodnega olimpijskega komiteja (v nadaljevanju: MOK), Deklaracije MOK o pravicah in odgovornostih športnikov, Priporočil MOK o varovanju športnikov pred nadlegovanjem in zlorabami v športu, Okvira varnega športa MOK (Safe Sport Framework, 2021) ter politik varnega športnega okolja vodilnih mednarodnih športnih zvez, je na 22. redni seji Izvršnega odbora OKS-ZŠZ dne 30. 3. 2026 sprejel

SMERNICE ZA ZAGOTAVLJANJE VARNEGA ŠPORTNEGA OKOLJA (ANGL. SAFEGUARDING)

Te Smernice izhajajo iz temeljnega prepričanja, da ima vsakdo pravico do varnega ukvarjanja s športom in do dostojanstvenega ter spoštljivega obravnavanja v vsakem kontekstu, ki je z njim povezan. Zagotavljanje varnega športnega okolja ni zgolj pravna obveznost, temveč temeljna etična zaveza vsakega posameznika in vsake organizacije, ki deluje v svetu športa. Šport mora biti prostor, v katerem se razvijata osebnost in odličnost – ne okolje, v katerem bi bila komu storjena škoda.

Te Smernice opredeljujejo temeljna načela varnega športnega okolja, oblike neustreznega ravnanja in preventivne ukrepe ter vzpostavljajo okvirni sistem prijave in obravnave kršitev. Njihov namen je spodbujati varno ravnanje, spoštljive odnose, fizično in duševno zdravje ter dobro počutje vseh udeležencev v športu, hkrati pa krepiti zavedanje o možnih oblikah škodljivega ravnanja in odgovornost vseh akterjev za ukrepanje.

Ukrepi zagotavljanja varnega športnega okolja ščitijo vse delujoče v športu, zlasti pa športnike, pred kakršnokoli zlorabo, izkoriščanjem ali zanemarjanjem. Temeljna odgovornost vsakega posameznika in vsake športne organizacije je ustvariti in ohranjati varno okolje za vse deležnike v športu. Posebna pozornost je namenjena zaščiti otrok in mladoletnih oseb, ki so zaradi svojih razvojnih značilnosti in položaja, v katerem se nahajajo, še posebej ranljive.

Smernice veljajo za vse osebe, ki delujejo v okviru OKS-ZŠZ, nacionalnih panožnih športnih zvez (v nadaljevanju: NPŠZ) in njihovih članic. Ker te Smernice vzpostavljajo skupna temeljna načela in minimalne standarde, način njihovega izvajanja določajo posamezne NPŠZ z lastnimi pravnimi akti in postopkovnimi pravili, ki urejajo postopek obravnave prijav pred vsako zvezo posebej, vključno s pristojnimi organi, roki in možnimi sankcijami. Pri tem NPŠZ upoštevajo posebnosti posameznega športa in svojo organizacijsko strukturo. Kjer NPŠZ postopkovnih pravil še nima, te Smernice delujejo kot neposredna vsebinska podlaga za ukrepanje.

OSNOVNA NAČELA

1. Dobrobit športnikov

Dobro fizično in psihično počutje športnikov je vedno na prvem mestu in mora imeti prednost pred zasledovanjem maksimalnih športnih rezultatov za vsako ceno. Namen ukrepov za zagotovitev varnega športnega okolja je varnost športnikov ter podpora pri njihovem napredovanju v športni karieri in ohranjanju telesnega in duševnega zdravja.

2. Ugled in zaupanje

Športne organizacije ščitijo športnike in njihovo okolico pred škodljivimi ravnanji. Ukrepi zagotavljanja varnega športnega okolja so prednostna naloga, da se ne vzpostavljajo, spodbujajo in prenašajo negativne vrednote, da se onemogočajo, preprečujejo in odpravljajo zlorabe v športu, da se ne tolerira nasilja, da se stalno krepí integriteta in zaupanje javnosti v športne organizacije ter da se skrbi za raznolikost in bogastvo športnega okolja.

3. Zakonske obveznosti

Ne glede na ureditev v tem aktu in v drugih avtonomnih aktih športnih zvez in športnih organizacij, ki se nanašajo na ukrepe zagotavljanja varnega športnega okolja, je treba pri ukvarjanju s športom upoštevati vse vsakokrat veljavne zakonske in druge prisilne predpise ter smernice, načela in standarde, ki se neposredno ali posredno nanašajo na zaščito pred zlorabami, nasiljem in drugimi posegi v osebno integriteto športnikov.

4. Večstopenjski pristop

Za zagotavljanje varnega športnega okolja se skrbi na več nivojih:

- OKS-ZŠZ s temi Smernicami vzpostavlja osnovna pravila varnega športnega okolja in je dolžan skrbeti za ustrezna izobraževanja in ozaveščanje svojih deležnikov.
- Nacionalne panožne športne zveze se spodbuja, da vzpostavijo politike in postopke zagotavljanja varnega športnega okolja, kar pomeni jasna pravila in smernice za vse deležnike, katerih namen je zagotoviti varno okolje v posameznem športu.
- Na ravni OKS-ZŠZ in posamičnih NPŠZ se zagotovijo ustrezni mehanizmi poročanja, ki omogočajo zaupno in anonimno poročanje.
- Na vseh nivojih je pomembna vzpostavitev ustreznih postopkov obravnave kršitev z možnostjo sankcioniranja ter pomoči žrtvam.

1. OBLIKE NEUSTREZNEGA RAVNANJA

Zloraba v športu je vsako dejanje ali vedenje, ki namerno povzroči ali lahko povzroči fizično, čustveno, spolno ali materialno škodo športniku ali drugemu deležniku v športnem okolju. Škoda se kaže kot fizične poškodbe, psihične travme, zmanjšana samopodoba ali dolgotrajni negativni učinki na športnikovo dobro počutje.

Prepovedane zlorabe v športu vključujejo vsa nasilna dejanja, fizično zlorabo, spolno zlorabo, psihično zlorabo, nadlegovanje, ustrahovanje ali prisilo ter finančno zlorabo, ki so podrobneje opredeljena v spodnji tabeli.

Oblika	Opis	Primeri
Fizična zloraba	Vsako namerno dejanje nasilja, agresije ali telesne poškodbe, ki povzroči poškodbo ali travmo in se ne zgodi neposredno v kontekstu športnih pravil.	Udarjanje, pretepanje, brcanje, udarjanje s pestjo, klofutanje, potiskanje, grizenje, sežiganje ali drugačen napad ter druga dejanja, ki povzročijo telesno poškodbo, bolečino ali okvaro, prisilno ali predpisano neprimerno telesno dejavnost (npr. starosti ali telesni sposobnosti neustrezne obremenitve pri treningu, neustrezno obremenitev ob predhodnih poškodbah ali bolečinah), prisilno uživanje alkohola ali sistematične dopinške prakse.
Psihološka zloraba	Brezkontaktno vedenje namernega povzročanja psihološke ali čustvene škode (v besedni ali nebesedni obliki).	Verbalni napadi (agresija), žalitve, poniževanje, ustrahovanje, grožnje, manipulacijo ali nenehno kritiziranje, lažne izjave ali laži, vsaditev idej o ljubosumju ali obrekovanju drugega posameznika, lahko tudi anonimno. Neverbalna zloraba je lahko posredna ali neposredna, npr. manipuliranje prijateljstev, sistematično izključevanje, ignoriranje, izolacija,... Del psihološke zlorabe je tudi ustrahovanje, oz. nadlegovanje (angl. bullying), ki je neželjeno, ponavljajoče se in namerno, agresivno

		vedenje, običajno med vrstniki. Ustrahovanje lahko vključuje dejanja, kot so grožnje, širjenje govoric ali neresnic, fizično ali verbalno napadanje in namerno izključevanje. Ustrahovanje je lahko tudi skupinsko, kot npr. ponižujoče in tvegano uvajanje novih članov ekipe s strani obstoječih članov ekipe. Če se ustrahovanje izvaja preko družbenih omrežij ali na svetovnem spletu, gre za spletno ustrahovanje.
Spolna zloraba	Vedenje spolne narave, ne glede na to, ali gre za dejanje s stikom ali brez stika, pri katerem ni privolitve ali je privolitev izsiljena/manipulirana ali je ni mogoče dati.	Spolna zloraba s stikom obsega vsako dejanje spolnega stika, ki vključuje kakršno koli namerno dotikanje, ljubkovanje ali penetracijo intimnih delov telesa žrtve s strani storilca. Vključuje dejanja, kot so spolni napad, posilstvo, nadlegovanje, neželena spolna prizadevanja ali kakršna koli oblika spolnega stika brez izrecnega in prostovoljnega soglasja vpletene osebe.
Materialna/finančna zloraba	Zloraba pravic posameznika v zvezi z njegovimi finančnimi zadevami, sredstvi ali premoženjem.	Nepravilna ali nepooblaščen uporaba posameznikovih finančnih virov ali sredstev za osebno korist ali nadzor, ki se lahko kaže kot kraja, goljufija, izkoriščanje, prisila, manipulacija ali ravnanje pod pritiskom, da bi storilci pridobili nadzor nad finančnimi sredstvi ali drugo lastnino osebe, omejili njen dostop do virov, zlorabili denar ali drugo lastnino ali jo drugače finančno izkoriščali ali spravili v finančno odvisnost od druge osebe.
Zanemarjanje / Malomarnost	Neuspeh ali opustitev zagotavljanja ustrezne oskrbe, podpore ali pozornosti.	Pomanjkanje hrane, pijače, oblačil, počitka, okrevanja, zdravstvene oskrbe oz. zdravljenja ter starosti in zmožnostim primerne (fizičnega in psihološkega) okolja.
Izkoriščanje	Dejanje izkoriščanja posameznika za osebno korist.	Dejanja, ki pogosto vključujejo zlorabo moči, zaupanja ali avtoritete in lahko vključujejo finančno izkoriščanje ali izkoriščanje v osebne ali spolne namene.
Neprimerno ravnanje	Vedenje ali dejanja v nasprotju z etičnimi standardi, kodeksi ravnanja ali pravnimi obveznostmi.	Kršitve poklicnih odgovornosti, neprimerni odnosi.

2. PREVENTIVNI UKREPI

2.1. Promocija olimpijskih vrednot

Olimpizem je življenjska filozofija, ki povzdiguje in združuje v uravnoteženo celoto lastnosti telesa, volje in uma. Olimpizem si prizadeva ustvariti način življenja, ki temelji na veselju v trudu, izobraževalni vrednosti dobrega zgleda in spoštovanju univerzalnih temeljnih etičnih načel.

Tri osnovne vrednote olimpizma so odličnost, spoštovanje in prijateljstvo. **Odličnost** pomeni dati vse od sebe, na igrišču ali v osebni in poklicni življenju. Za športnika so enako pomembni trud po najboljših močeh za doseg uspeha, veselje do sodelovanja, doseganje osebnih ciljev, prizadevanje za dajanje najboljšega v vsakdanjem življenju ter koriščenje zdrave kombinacije močnega telesa, uma in volje. **Prijateljstvo** spodbuja športnike, da šport obravnavajo kot orodje za pomoč pri spodbujanju večjega medsebojnega razumevanja med posamezniki in ljudmi z vsega sveta. Šport premaguje politične, ekonomske, spolne, rasne ali verske razlike in tke prijateljstva kljub razlikam. **Spoštovanje** vključuje spoštovanje do drugih, do pravil in predpisov, do športa in okolja ter do sebe in svojega telesa. Spoštovanje pomeni pošteno igro ter boj proti dopingu in drugemu neetičnemu vedenju.

2.2. Spodbujanje socialne vključenosti

Spodbuja se socialna vključenost z ustvarjanjem priložnosti za posameznike iz različnih okolij, za sodelovanje, interakcijo in vzpostavljanje povezav. Zlasti mladim športnikom se zagotavlja varen prostor za njihov fizični in psihosocialen razvoj, uživanje v športu in razvoj vrednot.

Šport prispeva k socialni vključenosti na več načinov, med drugim:

- gradnja skupnosti: združevanje ljudi in spodbujanje občutka skupnosti, povezovanje posameznikov iz različnih okolij zaradi skupnega interesa;
- spodbujanje raznolikosti in strpnosti: sestavljanje ekip iz posameznikov z različnimi sposobnostmi, etnično pripadnostjo, spolom in ozadjem, spodbujanje strpnosti in razumevanja ter spopadanje s stereotipi in predsodki;
- enake možnosti: nudenje enakih možnosti posameznikom ne glede na njihov socialno-ekonomski status, etnično pripadnost, spol ali fizične sposobnosti, z vključevanje v šport opolnomočenje marginaliziranih skupin in zagotavljanje okolja za razvoj in razkazovanje talentov;
- izboljšanje socialnih veščin: z udeleževanjem v športu posameznikom pomagati pri razvoju ključnih socialnih veščin, kot so timsko delo, komunikacija in sodelovanje;
- dostopni objekti: ustvarjanje dostopnih športnih objektov, da lahko invalidi in drugi, ki bi jim to bilo drugače onemogočeno, sodelujejo pri telesnih dejavnostih;
- izobraževalne možnosti: uporabiti športne programe kot orodje za izobraževanje in razvoj spretnosti, da se posamezniki naučijo pomembnih življenjskih veščin, kot so disciplina, vztrajnost in postavljanje ciljev, z namenom njihovega splošnega osebnega razvoja in socialne integracije;
- zdravje in dobro počutje: ukvarjanje s fizičnimi dejavnostmi z namenom spodbujanja splošnega zdravja in dobrega počutja, še zlasti marginalizirane skupnosti, ki se lahko soočajo z ovirami pri dostopu do zdravstvene oskrbe ali rekreacijskih zmogljivosti;
- vključevanje spolov: izpodbijanje tradicionalnih vlog spolov s spodbujanjem udeležbe moških in žensk v različnih športih;
- integracija beguncev: športni programi kot orodje za socialno vključenost beguncev, za vzpostavljanje odnosov, spodbujanje občutka pripadnosti in olajšanje integracije beguncev v njihove nove skupnosti;
- spodbujanje socialne pravičnosti: ozaveščanje športnikov in športnih organizacij o pomembnih družbenih vprašanjih, zoperstavljanje diskriminaciji in spodbujanje pozitivnih družbenih sprememb.

2.3. Izobraževanje in usposabljanje

Priporoča se, da vsi posamezniki, ki se ukvarjajo s športom – vključno s športniki, trenerji, strokovnim osebjem, sodniki, prostovoljci in uradniki – opravijo usposabljanje o zagotavljanju varnega športnega okolja. Namen usposabljanja je dvigniti ozaveščenost o različnih oblikah zlorab, zanemarjanja in neustreznega vedenja ter posameznike opremiti z znanjem in veščinami za prepoznavanje, preprečevanje in odzivanje na skrbi glede varnosti v športu. Priporoča se, da se pri usposabljanju ustrezno nagovori tudi starše in skrbnike mladoletnih športnikov.

Priporoča se, da usposabljanja vključujejo vsaj naslednje vsebine:

- prepoznavanje oblik zlorab in zanemarjanja;
- postopki prijave in obravnave;
- zaščita ranljivih skupin;
- ustrezno ravnanje v tveganjih situacijah (potovanja, garderobe);
- varna uporaba digitalnih medijev.

3. NAPOTKI ZA PRVOTEN ODZIV OB POROČANJU ŽRTVE O ZLORABI

3.1. Aktivno poslušanje in podpora, priprava dokumentacije

Tisti, ki mu žrtev razkrije okoliščine zlorabe, naj zagotovi, da žrtev ve, da je slišana in da se njene skrbi jemljejo resno. Priporoča se, da zabeleži vse razpoložljive podrobnosti o incidentu: datum, uro, morebitne priče in druge relevantne podatke.

3.2. Prijava

Tisti, ki mu žrtev razkrije okoliščine zlorabe ali neustreznega ravnanja, naj ji pomaga razumeti postopke in možnosti, ki so ji na voljo. Priporoča se, da se zaznana zloraba sporoči zaščitniku varnega športnega okolja ali nadrejenim znotraj matične športne organizacije oziroma NPŠZ.

Sistem obravnave prijav je zasnovan dvostopenjsko. Na prvi stopnji se posameznik obrne na postopek, ki ga vzpostavi NPŠZ z lastnimi pravnimi akti. V kolikor zadeve na ravni NPŠZ ni mogoče rešiti ali kadar ima prijavitelj utemeljene pomisleke glede vodenja postopka oziroma pričakovanega izida pred zvezo, je mogoče zadevo predložiti pristojnim organom OKS-ZŠZ, ki v takem primeru deluje kot drugostopenjski organ. Kadar NPŠZ postopka za obravnavo prijav ni vzpostavila, se prijavitelj obrne na Žvižgavko v skladu s točko 5.2.

Kadar je prizadeta oseba mlajša od 18 let, je prijava s strani kateregakoli deležnika v športu, ki je zaznal zlorabo, obvezna; kar še posebej velja v primerih, ki so po veljavni zakonodaji opredeljeni kot kazniva dejanja.

3.3. Napotitev na zunanje vire podpore

Tisti, ki mu žrtev prijavi zlorabo, naj žrtev napoti na zunanje vire podpore, kot so svetovalne službe, pravna pomoč ali specializirane organizacije za zaščito žrtev zlorab v športu.

Seznam podpornih služb je na voljo tudi na spletni strani OKS-ZŠZ.

4. VLOGE IN ODGOVORNOSTI

Prijave o kakršni koli zlorabi lahko dajo žrtve same, njihovi sošportniki, strokovni delavci (npr. športni psihologi, fizioterapevti), kakor tudi trenerji, osebje športne organizacije ali starši.

4.1. Trenerji

Trenerji imajo ključno vlogo pri ustvarjanju varnega in podpornega vadbenega okolja za športnike. Priporoča se, da so pozorni na prepoznavanje znakov zlorabe, zanemarjanja ali kakršnekoli škode ter da take znake po svojih možnostih preprečijo oziroma v skladu s temi Smernicami prijavijo pristojnim organom. Pričakuje se, da trenerji spodbujajo pozitivne in spoštljive odnose ter skrbijo za ustrezen nadzor v okoljih, ki so zaupana njihovi skrbi.

Obenem je priporočljivo, da trenerji poznajo svoje pravice, saj so sami lahko deležni neustreznega ravnanja s strani športnikov ali njihovih staršev. V takih primerih se priporoča, da vodstvo športne organizacije ustrezno ukrepa in trenerjem zagotovi zaščito ter po potrebi staršem ponudi izobraževanje o ustrezni komunikaciji.

4.2. Drugo osebje in funkcionarji

Priporoča se, da so osebje in funkcionarji športnih organizacij seznanjeni s politikami zagotavljanja varnega športnega okolja in svojo vlogo pri njihovem izvajanju. Priporoča se, da so ustrezno usposobljeni za prepoznavo morebitnih kršitev in da se nanje odzovejo v skladu s temi Smernicami.

4.3. Športniki

Priporoča se, da so športniki seznanjeni s svojimi pravicami in da aktivno prispevajo k varnemu in spoštljivemu športnemu okolju. Pričakuje se, da so seznanjeni s politikami zagotavljanja varnega športnega okolja in z možnimi postopki poročanja. Zlasti je pomembno, da vedo, kje poiskati pomoč, kadar so sami prizadeti. Otrokom in mladoletnim športnikom je priporočljivo zagotoviti dostop do informacij in izobraževalnih gradiv o njihovih pravicah, prilagojenih njihovi starosti in razvojni stopnji.

4.4. Starši in skrbniki

Starši in skrbniki imajo ključno vlogo pri zaščiti mladih športnikov, zato jim je potrebno omogočiti stalen dostop do informacij o vrstah zlorab in kršitev, načinu prepoznavanju zlorab in kršitev ter o možnostih poročanja o zlorabah in kršitvah.

5. UKREPANJE

5.1. Splošna izhodišča

Pritožbo žrtve je treba obravnavati z vsoto resnostjo: Tako kot žrtev s prijavo ravnanja, ki ogroža njeno varnost, izkaže zaupanje v pristojne organe, je dolžnost teh organov, da to zaupanje upravičijo s strokovnim, hitrim, odgovornim in sočutnim pristopom. Pri tem je ključnega pomena, da se žrtvi zagotovi ustrezna obravnava in zaščita. Omenjeno izhodišče ni v nasprotju z načelom domneve nedolžnosti, temveč predstavlja uravnotežen pristop k varovanju človekovih pravic vseh vpletenih.

Takojšnja reakcija: Takoj ko je zloraba zaznana, mora odgovorna oseba odreagirati tako, da zaščiti žrtev zlorabe. Žrtev je mogoče zaščititi na različne načine, pomembno je, da žrtev ni več izpostavljena zlorabi. Šele nato se načrtuje nadaljnje delo z žrtvijo, domnevnim storilcem in opazovalci.

Ničelna toleranca do nasilja: S tem načelom se izraža ničelni odnos do nasilja, odločno se želi preprečiti vse oblike nasilja v medosebnih odnosih v športu.

Verjeti žrtvi: Upravičeno je treba zaupanje, ki ga je žrtev izkazala s tem, ko je poročala o svoji izkušnji. Brez upoštevanja tega načela obravnava in zagotavljanje varnega športnega okolja ni mogoče. Ne glede na to je treba upoštevati načelo domneve nedolžnosti.

Individualna izkušnja nasilja: Pri komunikaciji z žrtvijo je treba upoštevati, da se nasilja ne sodi po lastnih čustvih in izkušnjah – vsaka oseba namreč posebej doživlja, čuti in razume nasilno dejanje

in njegove posledice. Do tega ima vsa pravico in nihče je ne sme prepričati v nasprotno. Vsa čustva, občutki in zaznave so za žrtev normalni in legitimni.

Nasilno vedenje je izbira, za nasilje je odgovoren storilec: Za svoje vedenje je odgovoren vsak sam. Tudi ko mladoletni športnik povzroči zlorabo, je treba vztrajati pri odgovornosti (ne nujno kazenskemu postopku) za lastna dejanja, da se tudi mlade športnike nauči, da bodo znali izbrati ustrezno obliko vedenja, ko bodo naslednjič soočeni s frustracijo, čustvi jeze, ljubosumjem, strahom, žalostjo, razočaranjem ali katerim drugim sprožilnim čustvom.

Upošteva se moč in položaj vpletenih deležnikov, posebno pozornost se daje morebitni zlorabi moči in položaja: Nasilje je lahko zloraba moči, npr. tako, da storilci dogajanje interpretirajo na način, da se krivda porazdeli na vse vpletene, ali da ni informacij za vpogled v dogajanje in se površno oceni, da gre za konflikt oz. šalo, zato je vedno treba poskušati pridobiti več informacij, da se lahko celovito razišče razmerja moči med vpletenimi oziroma morebitno zlorabo moči in položaja.

Prelaganje odgovornosti za dejanja na druge ni dopustno: Vse vključene strani: trenerji, vodstvo, športniki ali starši morajo ob odkritju kakršnih koli zlorab ukrepati v skladu s svojimi vlogami, kompetencami in pooblastili.

Soočanje: Žrtve in domnevnega storilca se ne sooča.

5.2. Prijava in obravnava pri NPŠZ

Vsak posameznik, ki zazna ali izkusi zlorabo, zanemarjanje, izkoriščanje ali drugo obliko škodljivega ravnanja v športnem okolju, se v prvi vrsti obrne na postopek, ki ga je vzpostavila matična NPŠZ. NPŠZ vzpostavi dostopne in pregledne mehanizme za sprejemanje in obravnavo prijav z lastnimi pravnimi akti. Prijavitelju je priporočljivo zagotoviti informacije o imenovanem zaščitniku varnega športnega okolja pri NPŠZ, Varuhu športnikovih pravic ter ustrezni komisiji OKS-ZŠZ, ki se ukvarja s spoštovanjem etičnih načel delovanja v športu. Prijava se lahko poda tudi anonimno.

5.3. Druga stopnja: Vloga OKS-ZŠZ

Kadar zadeve na ravni NPŠZ ni mogoče ustrezno rešiti ali kadar ima prijavitelj utemeljene pomisleke glede nepristranskosti, vodenja postopka ali pričakovanega izida pred zvezo (npr. tudi v primeru manjših zvez), je mogoče zadevo predložiti pristojnim organom OKS-ZŠZ. OKS-ZŠZ in njegovi organi v takem primeru delujejo kot drugostopenjski organ za obravnavo prijav. Pri obravnavi spoštujejo načela neodvisnosti, nepristranskosti in zaupnosti, pri čemer zagotavljajo, da so pravice vseh vpletenih ustrezno varovane.

5.4. Žvižgavka

Kadar pri NPŠZ postopek za obravnavo prijav še ni vzpostavljen, se prijavitelj obrne neposredno na spletni obrazec Žvižgavka, dostopen na <https://zvizgavka.olympic.si>. Prijava se lahko poda tudi anonimno.

V interesu doseganja celovite varnosti je priporočljivo, da NPŠZ udeležencem v športu zagotovijo hiter in pregleden dostop do informacij o osebah in institucijah, na katere se je mogoče obrniti ob zaznani zlorabi – med njimi zlasti do imenovanega zaščitnika varnega športnega okolja, Varuha športnikovih pravic, Inšpektorata za šport in pristojne komisije OKS-ZŠZ. Informacije o kontaktnih točkah in postopkih so priporočljivo objavljene na spletnih straneh posameznih zvez.

Spletni obrazec Žvižgavka je mogoče uporabiti tudi za postavljanje vprašanj v zvezi s potencialnimi zlorabami, nadlegovanjem ali integriteto v športu.

5.5. Smernice za postopek

V postopku preiskave in odločanja je treba zagotoviti neodvisnost in nepristranskost. Osebe, ki so kakorkoli povezane z obravnavanim primerom, ne morejo sodelovati pri preiskavi in odločanju.

Rok zastaranja: Rok zastaranja začne teči, ko sta dejanje in domnevni storilec znana, vendar ne pred žrtvino polnoletnostjo. V primeru dolgotrajne oziroma ponavljajoče se kršitve rok zastaranja teče od zadnjega dejanja.

Domneva nedolžnosti: Vsaka oseba velja za nedolžno, dokler ni sprejeta pravno zavezujoča odločitev o nasprotnem.

Začasni ukrepi: Ne glede na to so v primerih, ko je to nujno zaradi zaščite zdravja in življenja športnika, možni tudičasni ukrepi (npr. začasni suspenz, obvezna prisotnost tretje osebe pri izvajanju aktivnosti...). Začasni ukrepi morajo biti sorazmerni in časovno omejeni.

Poskus zlorabe in izvedba: Ne samo izvedba zlorabe, ampak tudi poskus in kakršno koli sodelovanje (napeljevanje, sekundarna pomoč) je potrebno šteti za zlorabo.

Pravica do zaslišanja/do obrambe: Domnevni storilec ima pravico slišati vse razloge za sum zlorabe oziroma druge oblike kršitve zagotavljanja varnega športnega okolja in dobiti vpogled v spise in drugo dokumentacijo. Omogočiti mu je treba pravico do pisne ali/in ustne obrambe.

Pravica do pravnega zastopanja: Domnevni storilec ima pravico do pravnega zastopanja na lastne stroške v kateri koli fazi postopka.

Pravice domnevnega storilca: Domnevni storilec ima pravico do poštene obravnave v smislu 1. točke 6. člena EKČP (Evropska konvencija o človekovih pravicah). Omejitve so možne samo, če je to nujno potrebno zaradi zaščite zdravja in življenja žrtve, pri čemer so omejitve lahko takšne, da zaščitijo žrtev pred domnevnim storilcem, ne pa takšne, ki bi vplivale na ugotavljanje dejanskega stanja.

Sankcioniranje: Izrek sankcije služi preventivi v razmerju do širše javnosti z namenom preprečevanja prepovedanih ravnanj drugih (generalna preventiva) ter tudi kaznovanju in resocializaciji storilca (specialna preventiva). Pri izreku sankcije je treba upoštevati naravo kršitve, položaj storilca, gospodarske razmere in morebitne kršitve dolžnosti skrbnega ravnanja. Med seboj je treba pretehtati olajševalne in obteževalne okoliščine.

Objava in varstvo podatkov: Povzetek odločitve naj bo objavljen šele, ko bo odločitev (v celoti ali delno) postala pravnomočna. Če storilec ob pravnomočnosti odločbe še ni dopolnil 18 let, se objave ne izvede. Osebne podatke je treba izbrisati po uradni dolžnosti.

6. PODPORA ŽRTVAM

6.1. Podpora med postopkom

Žrtev ima pravico do zastopanja zakonitega zastopnika/priznane institucije za zaščito žrtev in (poleg tega) do prisotnosti osebe, ki ji zaupa, na vseh ustnih obravnavah.

Pravice ranljive žrtve/priče: Žrtev/priča se obravnava kot ranljiva, kadar se s pričanjem tvega (ponovno) travmatiziranje žrtve/priče, predstavlja grožnja osebni varnosti žrtve/priče (ali bližnjih sorodnikov/ljudi) ali povzroči znatno tveganje maščevanja. Mladoletne osebe in žrtve/priče z motnjo v razvoju bodo na splošno opredeljene kot ranljive žrtve/priče.

Ranljiva žrtev/priča ima pravico:

- zahtevati anonimizacijo svojih osebnih podatkov, če je to potrebno zaradi zaščite njenega zdravja ali življenja,
- do prisotnosti zakonitega zastopnika na vsaki obravnavi,
- do prisotnosti psihologa med zaslišanjem,
- zahtevati izločitev javnosti, če je to potrebno zaradi zaščite njene osebnosti, zdravja ali življenja,

- če ranljiva žrtev še ni dopolnila 14 let, se razgovor izvede v otroku prijaznem okolju s pomočjo otroškega psihologa istega spola.
- potrebno je upoštevati možnost zaslišanja v ločeni sobi, brez prisotnosti obdolženca, če je to potrebno zaradi zaščite zdravja in življenja žrtve/priče.

Sestava skupine za obravnavo: Pristojni organ za obravnavo posamezne kršitve mora imeti vsaj enega pripadnika istega spola kot je žrtev.

6.2. Podpora po zaključku postopka

Podpora žrtvam ne sme prenehati z zaključkom disciplinskega postopka. Priporoča se, da športne organizacije zagotovijo ali žrtve napotijo na naslednje oblike podpore:

- psihološka podpora in svetovanje;
- pravna pomoč;
- napotitev na specializirane organizacije za zaščito žrtev zlorab.

6.3. Dodatne intervencije

Ukrepi (intervencija, pomoč) v primerih zlorab se lahko izvaja preko športne organizacije ali v povezavi z eno od zunanjih, specializiranih institucij.

Intervencije v primeru zlorabe je priporočljivo oblikovati tako, da celovito naslovijo potrebe vseh vpletenih, in sicer:

- žrtvam zlorabe se zagotovi ustrezna psihosocialna in pravna pomoč, prilagojena njihovim individualnim potrebam;
- žrtvam se omogoči varno in zaupno okolje, v katerem so zaščitene pred nadaljnjo izpostavljenostjo zlorabi;
- povzročiteljem zlorabe se po potrebi ponudi strokovna podpora z namenom spremembe agresivnega ali škodljivega vedenja in preprečevanja ponovnih kršitev;
- opazovalcem, ki si morda niso upali ukrepati ali prijaviti zlorabe, se zagotovi ustrezna podpora ter izobraževanje o tem, kako ravnati v prihodnje;
- celotni ekipi oziroma skupnosti znotraj športne organizacije se po potrebi ponudi skupinska podpora, tudi kadar posamezniki niso bili neposredno vpleteni v zlorabo, saj tovrstni incidenti vplivajo na celotno skupino.

7. SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE

Priporoča se, da športne organizacije periodično zbirajo povratne informacije od športnikov, zlasti mladoletnikov, glede občutka varnosti in učinkovitosti sprejetih politik. V ta namen je mogoče organizirati ankete, delavnice ali posvetovanja.

8. UPORABA SMERNIC

Te smernice opredeljujejo materialnopravna pravila za zagotavljanje varnega športnega okolja in so kot materialna pravna podlaga namenjene ustreznim organom OKS-ZŠZ in njenih članic, ki jih uporabljajo v skladu s svojimi postopkovnimi pravili in sankcijami.

OKS-ZŠZ
Franjo Bobinac, predsednik
(podpis)

Kraj in datum: Ljubljana, 30. 3. 2026